

РЕЦЕНЗИЯ

На

Дисертационен труд

на Химат Хадж Яха Ираги

на тема

**ВЛИЯНИЕ НА МЕДИАТОРНИЯ ПОДХОД ВЪРХУ ФОРМИРАНЕ НА
УМЕНИЯ ЗА ПИСАНЕ НА ДЕЦА ОТ ДЕТСКА ГРАДИНА**

за присъждане на образователна и научна степен “доктор”
Професионално направление 3.2. „Психология“
Докторска програма „Педагогическа и възрастова
психология“

Научен ръководител
Доц. д-р Даниела Карагяурова

Изготвил становището:

доц. д-р Миглена Кръстева-Иванова

Актуалност на дисертационният труд:

Актуалността на представения за обсъждане дисертационен труд може да бъде разгледана по отношение на нарастващата необходимост да се създадат академични и практически решения, да се помогне на децата (по-специално на тези с арабски произход) да развият своя потенциал, се справят със задачите на началната грамотност, да поставят успешно начало на своя път в познанието. Става въпрос за конкретни методологии и методи на преподаване, които са съобразени с аспектите на развитието на малките деца, които предпоставят значителен напредък на обучението сред децата.

Според докторантът и проучванията, които предлага за обсъждане, прилагането на принципите на медиацията във взаимодействията между възрастни и деца помага на детето в учебния процес. Предполага се, че активната медиация между възрастните може да промени учебната среда в съответствие с нуждите на детето и да го научи на начини за ефективно справяне с поставените му задачи и проблеми и да обогати своя репертоар и поведение.

Теоретична разработка е организирана в увод и 4 глави и е общо 295 страници. Основният текст съдържа 34 таблици и 18 фигури. Списъкът на референтната литература се състои от 288 източника на английски език и 125 – на иврит. Освен това има 30 приложения.

Първата глава включва изследователска литература върху Преглед на литературата по проблемите за обучение в колежа и неговото въздействие върху студентите; грамотност: начална грамотност в детската градина; условията за възпитание в арабската детска градина; проекта „Нека се запознаем с нашия красив език“. Последният има за основна цел насърчаване постиженията в областта на грамотността на децата от арабските детски градини, така че те да продължат своето образование с по-

добри умения и уверени във възможностите си. В основата на програмата е залегнал принципа на медиация при взаимодействията между възрастни и деца, за да се създадат най-добри предпоставки за ефективно обучение. Той също така се основава на проучвания, от които се вижда, че стимулирането на любопитството и ангажирането на децата са важни мотиватори за развитието на учебния стремеж и влияят значително на когнитивните резултати.

Втора глава представя метода на изследване. В трета глава се обсъждат резултатите от изследването и четвърта глава -дискусия, относно подобряване обучението на арабските деца.

Емпиричното психологично изследване си поставя за цел да се представи отговор за въпроса за използването на обучението в медиаторния подход на студентите в университета. Дали то води до използването на медиация и стратегии за медиано обучение в тяхната работа с деца от детската градина в дейности за ограмотяване и по-специално в дейности, свързани с писане (медиация за писмени умения).

За постигане на целта авторът е формулирал 4 изследователски въпроси и четири основни хипотези.

Методология на изследването е следната-то е организирано и проведено с две групи изследвани лица: 20 студенти от предучилищна педагогика, които бяха обучени за работа по проекта и неговата интервенционна програма и 310 деца от арабски детски градини, разпределени в две групи – контролна и експериментална.

За всяка от групите изследвани лица са определени изследователските инструменти: за студентите това е основно наблюдение (анализ на филмираното поведение) по предварително определени параметри, а при децата – тестове (тест за фонологично осъзнаване на отварящ звук; тест за фонологично осъзнаване на затварящ звук; тест по лексика; тест за звук-

знак; връзката между звук и знак за буква; тест за говоримия език; обработка на думи от речника; тест за изписване на букви; тест за писане на думи). Тестирането на децата се извърши два пъти - преди и след прилагането на интервенционната програма.

За изследване на студентите се използва наблюдение на стратегиите за медирано обучение според авторите Vygotsky, Feuerstein, Klein; Gallimore and Tharp и Diana Wolf. За всеки автор е разработен подробен въпросник, който позволява да се проследи прилагането на метода и са определени психометричните показатели.

За изследване на децата са подбрани следните тестове: Тест за фонологично осъзнаване на отварящ звук; Тест за фонологично осъзнаване на затварящ звук; Тест за лексика; Тест за звук-знак. Връзката между звук и знак за буква; Тест за говоримия език. Обработка на думи от речника; Тест за изписване на букви; Тест за писане на думи.

За всеки тест е посочена спецификацията и психометричните показатели.

Допълнително е събрана информация, след получено информирано съгласие, за социално-демографските характеристики на родителите на децата.

Определени са независимите и зависими променливи в изследователската процедура. Резултатите са обработени с помощта на модела за анализ ANOVA.

Представените инструменти на изследването са адекватни на замисъла на изследването и на поставените изследователски задачи и издават единството със съдържателното описание на конструктите.

Подборът на целевата група и изборът на участници са коректни, броят на ИЛ е достатъчен, за да бъдат направени съответните изводи.

Инструментите са с добри психометрични характеристики.

Изводи:

Направени са следните изводи от проведеното емпирично психологично изследване:

- Установено е, че медиацията с интервенционната програма води до увеличаването на академичните постижения. Резултатите от изследването показват възможности за повишаване мотивацията за преподаване сред медиаторите, за повишаване качеството на медиацията и допринася за тях. Разработените конкретни планове и програми могат да се използват като инструмент за медиация, като по този начин се разширява, овластява и подобрява техния стил на преподаване
- Процесът на обучение в университета оказва влияние на студентите и те използват усвоения материал като стратегии за обучение в работата си в детските градини. Използването на проекта е мощен инструмент за медиация, подходящ за нуждите на развитието и обучението на малките арабски деца в еврейската държава. Използването на проект във взаимодействието при преподаването е ефективна стратегия за контакт с арабските деца, както и за работа в когнитивната, социалната и емоционална сфера.

Приноси:

Обобщени са следните научни приноса, които са:

1. Разширяване теорията за медианото обучение за прилагане в интервенционна програма и репертоарното обогатяване на полето, което беше тествано в изследването по отношение ефектите от използването на медиирани обучителни стратегии върху капацитета на когнитивна трансформация.

2. В настоящото изследване се доказва, че медиацията в комбинация с програма за интервенция следва да повиши качеството на взаимодействието в медиацията, като по този начин се увеличават постиженията на децата в областта на възникващата грамотност.

3. Доказва се значителната роля на емоционалните фактори, тъй като те задават ефекта от опита в медианото учене на развитието на способността за когнитивна трансформация. Настоящите резултати от научните изследвания са съвместими с тези открития и имат уникален принос в представянето на връзките между използването на интервенционна програма, която има отношение към академичните постижения на децата

4. В областта на образователните изследвания при медиано обучение се установява, че в ситуация на игра честотата на принципите от медиацията „значение“ и „намерение“ и „реципрочност“. Въз основа на това взаимодействието на преподаване се комбинира с интервенционната програма и интегрира допълнително качество, което излиза от контекста на играта. Значението на тези открития е, че медиацията с интервенционна програма има за последици както за съществуването на медиацията на взаимодействието, така и за нейното качество.

5. Научно приложните приноси на труда, включват следните емпирично потвърдени практически препоръки, които следват констатациите и заключенията на изследването:

- Откритията показват, че използването на програмата за интервенцията като инструмент за посредничество е творческа стратегия за преподаване, адаптирана към аспектите на ранното детско развитие и която трябва да повиши когнитивните постижения, като например нивото на писане.

- Интегрирането на интервенционна програма в работата на учителя в детската градина може да помогне в контактите с децата, насърчаване на словесните изявления, намаляване на усещанията за стрес, напрежение и тревожност и създаване на чувство за удоволствие и игра, така че е препоръчително да се интегрира интервенционна програма в рамките на взаимодействията учене, образование, и социални взаимодействия в детската градина.

Авторефератът напълно отговаря на изискванията за научен текст.

Налице са 3 публикации, достатъчен брой според изискванията на НАЦИД.

В заключение мога да кажа, че високо оценявам труда на Химат Хадж Яха Ираги, изведен от богатия теоретичен обзор, проведеното изследване и анализа на изводите от него и предлагам на членовете на уважаемото жури да бъде присъдена ОНС „доктор по психология“, в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“, за което гласувам положително.

26.11..2023 г,

Варна

Изготвил:

доц. д-р М. Кръстева-Иванова